

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi öljyjättemaksusta annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi öljyjättemaksusta annettu laki.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2020, mistä alkaen voiteluöljyistä ja -valmisteista ei enää kannettaisi öljyjättemaksua. Jotta nykyiseen lakiin ja sen nojalla annettuun asetukseen perustuvaa valtionavustusten maksamista öljyjätehuollosta aiheutuviin kustannuksiin voitaisiin jatkaa nykyisen valtiontukiohjelman päättymiseen saakka, 7 §:n 1 momenttia sovellettaisiin kuitenkin 31.12.2021 asti.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila.....	3
3 Ehdotus ja sen vaikutukset.....	4
4 Voimaantulo.....	4
5 Suhde talousarvioesitykseen	4
LAKIEHDOTUS	6
Laki öljyjättemaksusta annetun lain kumoamisesta	6

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Vuoden 2017 loppuun saakka ympäristöministeriö teki sopimuksen käytettyjen voiteluöljyjen ja -valmisteiden jätehuollon järjestämisestä yhden toimijan kanssa kerrallaan. Ympäristöministeriöllä oli mahdollisuus myöntää sopimuskumppanilleen valtionavustusta öljyjätehuollon järjestämiseen. Valtionavustuksen myöntäminen perustui öljyjättemaksusta annettuun lakiin (894/1986) ja lain 7 §:n 1 momentin nojalla annettuun valtioneuvoston päätökseen öljyjättemaksuina kertyvien varojen käytöstä öljyjätehuoltoon (1191/1997).

Vuoden 2018 alussa sopimusperusteisesta järjestelmästä luovuttiin ja siirryttiin markkinaehtoisesti toimivaan öljyjätehuoltoon. Markkinaehtoisen öljyjätehuollon kehittämiseksi käynnistettiin lisäksi määräaikainen valtiontukiohjelma, jolla tuetaan öljyjätteen keräystä, kuljetusta ja varastointia. Valtiontukiohjelman tavoitteena on edistää öljyjätteen kattavaa valtakunnallista keräämistä ja toimittamista asianmukaiseen käsittelyyn. Tukiohjelman toteuttamiseksi säädettiin öljyjättemaksusta annetun lain 7 §:n 1 momentin ja valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta öljyjätteen keräykseen, kuljetukseen ja varastointiin (5/2019). Valtiontukiohjelman ohella öljyjätehuoltoa edistetään ympäristöministeriön ja Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry:n maaliskuussa 2019 solmimalla Green deal -sopimuksella valtakunnallisen öljyjätehuollon kehittämiseksi.

Koska ympäristöministeriön ja yhden toimijan välisiin sopimuksiin perustuvasta öljyjätehuollosta on luovuttu, ei öljyjättemaksun kerääminen tähän tarkoitukseen ole enää perusteltua. Öljyjättemaksun kerääminen on tarkoitus lopettaa vuodesta 2020 alkaen, jolloin myöskään öljyjättemaksusta annetun lain voimassaololle ei ole enää perusteita.

Asia on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa.

Esitys on lähetetty lausunnolle. Lausunnot pyydettiin ympäristöministeriöltä, Verohallinnolta, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta sekä toimialan edunvalvontajärjestöiltä. Lausuntopyynnot ja saadut lausunnot ilmenevät [Valtioneuvoston hankeikkunasta](#). Lausunnoissa puollettiin ehdotusta.

2 Nykytila

Voiteluöljyistä ja -valmisteista kannetaan valmisteverona öljyjättemaksua öljyjätehuollosta ja muusta vaarallisen jätteen jätehuollosta aiheutuvien menojen rahoittamiseksi. Öljyjättemaksusta säädetään öljyjättemaksusta annetussa laissa.

Öljyjättemaksua on suoritettava tullitariffin nimikkeisiin 2710 19 71 – 2710 99 00, 3403 19 10 – 3403 19 99 ja 3403 99 10 – 3403 99 90 kuuluvista voiteluöljyistä ja voiteluvalmisteista, sellaisina kuin nimikkeet ovat tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2031/2001. Öljyjättemaksua on suoritettava myös edellä mainittuihin nimikkeisiin kuuluvista muuntaja- ja katkaisijaöljyistä, leikkuu-, puhdistus- ja muottiöljyistä sekä hydrauliöljyistä.

Öljyjättemaksu on 5,75 senttiä kilolta. Öljyjättemaksusta kertyvät varat käytetään lain mukaan öljyjätteiden keräilyä, kuljetusta ja varastoinnista aiheutuviin menoihin siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Osa kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää öljysuojarahastosta annetussa laissa (1406/2004) tarkoitetun öljysuojarahaston käyttöön öljyn

pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamista varten.

Öllyjättemaksuina on kertynyt vuosittain noin neljä miljoonaa euroa, josta on siirretty vuosittain miljoona euroa öljyjätehuoltoon ja kolme miljoonaa euroa valtion talousarvion ulkopuoliseen öljysuojarahastoon.

3 Ehdotus ja sen vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että öljyjättemaksusta annettu laki kumottaisiin tarpeettomana, koska öljyjättemaksun keräämisestä on tarkoitus luopua 1.1.2020 alkaen. Jo ennen kuin vuoden 2018 alussa siirryttiin sopimusperusteisesta öljyjätehuollosta markkinaehtoiseen öljyjätehuoltoon, sopimusperusteinen öljyjätehuolto oli kannattavaa ilman valtion tukea ja tosiasiallisesti öljyjättemaksun tuottoa on käytetty viimeksi öljyjätehuollosta aiheutuvien kustannusten kattamiseen vuonna 2012. Maksun keräämiselle tätä tarkoitusta varten siten ei ole enää perusteita.

Öljyjättemaksusta annetun lain kumoamisen yhteydessä varmistettaisiin kuitenkin, että lain 7 §:n 1 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettuja valtionavustuksia öljyjätteen keräykseen, kuljetukseen ja varastointiin voidaan maksaa vuoden 2021 loppuun asti.

Markkinaehtoisen öljyjätehuollon kehittämistä koskeva valtiontukiohjelma rahoitetaan öljyjättemaksun ennen vuotta 2020 syntyneestä kertymästä. Kyseessä on kolmen vuoden siirtomääräraha, jolloin avustuksia voidaan myöntää vuosina 2019 ja 2020 ja niitä voidaan maksaa vielä vuonna 2021.

Öljyjättemaksua kannetaan voiteluöljyjen ja -valmisteiden valmistajilta ja maahantuojilta. Öljyjättemaksulain kumoamisesta aiheutuvat taloudelliset vaikutukset yrityksille jäisivät vähäisiksi. Vuonna 2018 öljyjättemaksua maksoi runsas sata yritystä, joista viisi suurinta maksoi kolme neljäsosaa noin neljän miljoonan kertymästä.

Öljyjättemaksun tuotosta öljysuojarahastoon tehtyjen talousarviosiirtojen lakkaaminen heikentää öljysuojarahaston mahdollisuuksia korvata öljyn pilaamien maa- ja pohjavesialueiden tutkimisesta ja puhdistamisesta aiheutuvia kustannuksia. Öljysuojarahaston rahoitusedellytyksiä tarkastellaan myös tältä osin kehitettäessä pääministeri Antti Rinteen hallituksen hallitusohjelman mukaisesti ympäristövahinkojen toissijaisia vastuujärjestelmiä (TOVA).

Verohallinnossa on parhaillaan valmisteilla valmisteverotuksen menettelyjen ja tietojärjestelmän laaja kokonaisuudistus, jonka on tarkoitus tulla tuotantoon vuoden 2021 alusta. Öljyjättemaksusta annetun lain kumoaminen tarkoittaisi sitä, että Verohallinnon ei tarvitsisi valmistella muutoksia öljyjättemaksun osalta tarpeettomasti.

4 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2020. Kumottavan lain 7 §:n 1 momenttia sovellettaisiin kuitenkin 31.12.2021 asti.

5 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

öljyjättemaksusta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan öljyjättemaksusta annettu laki (894/1986).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Kumotun lain 7 §:n 1 momenttia sovelletaan kuitenkin 31 päivään joulukuuta 2021.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 2019

Pääministeri

Antti Rinne

Valtiovarainministeri Mika Lintilä